

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.
Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1913.

*Hristos a înviat!
Domnilor Deputați!*

Se bucură sufletul meu întru Domnul, că după intervalul unui an de zile Vă pot saluta iarăși la sediul reședinței noastre, ca pe tot atâția fii devotați ai bisericii, aleși și chemați, ca în conțelegere frățească, în dragoste și iubire creștinească să luăm cunoștință despre stările din eparhie, și deodată cu aceasta și măsurile ce ni-le indică timpul prin care trecem, ca altfel să luăm îndemn a ne împlini întru toate datorința impusă de poziția și chemarea noastră întru dezvoltarea, apărarea și întărirea sfintei noastre biserici naționale și a instituțiilor ei religioase-morale și culturale-economice, create în grele timpuri și susținute cu multe și mari sacrificii.

Și bucuria de acum a sufletului meu o veți înțelege pe deplin, dacă veți binevoii a Vă da seamă de faptul, că precum în natură există aceea lege generală nestrămutată, de după care corpurile prin căldură se estind și prin răceală se contrag, deci devin mai mici; tot astfel are și sufletul omenesc însușirea lui specifică proprie, că, pre când bucuria de care i-se face parte crește și devine tot mai deplină în măsura, în care, aceea o comunică și o poate împărtăși mai multora dintre aceia, cari se bucură de bucuria lui, pre atunci durerea și năcazul ce-l întimpină în viață, scade și se micșorează tot în măsura, în care aceea o împărtășește și o poate împărtăși mai multora dintre cei de o soarte cu el și mai multora dintre cei chemați a-i veni întru ajutoriu cu sfatul și sprijinul lor binevoitor la suportarea acelei dureri și îngrijiri.

Și ceea ce este propriu la tot sufletul creștinesc, nu poate fi străin nici de sufletul unui arhieru și astfel nici de sufletul meu, din contră, aceasta însușire proprie ființei omenesti

se manifestă de tot viu în sufletul meu acum, când împlininduse un deceniu de când cu voia lui Dumnezeu ocup acest scaun prezidial ca și episcop ales și întărit, dată-mi este ocaziunea să reprivesc ca și drumarul asupra drumului parcurs, și să mă cuget cu îngrijire și la viitorul, în care ochiul minții omenesti nu poate străbate, și astfel dată-mi fiind posibilitatea de a Vă arăta stările din eparhie din acest period, folosesc prilejul de a Vă arăta nu numai rezultatele obținute ci și scăderile și lipsurile constatate, a căror delăturare are să fie obiectul preocupățiunilor noastre în aceasta sesiune.

Venerabile Sinod!

Între problemele de viață și activitate, ce mi-am impus de loc după preainalta întărire a alegerii mele de episcop al acestei eparhii, cea mai principală mi-a fost precum și trebuia să-mi fie întărirea eparhiaților mei — cler și popor deopotrivă — în credința în Dumnezeu și apoi stăruirea la ridicarea stării lor religioase-morale și culturale-economice la cel mai înalt nivel posibil.

Până însă să-mi pot estinde atențiunea asupra tuturor acestor afaceri, privirea sufletului meu s'a îndreptat asupra sfintelor lăcașuri ale Domnului și în prima linie asupra catedralei noastre din Arad, carea, pentru starea ei neîngrijită din trecut, devenise obiect de aspră critică în ziaristica locală străină, pentru că faptice nu numai exteriorul ci și interiorul ei reclamă renovări radicale și cu atât mai vârtos, cu cât în păretele dela intrarea despre miazăzi se ivise mai de mulți ani o pocnitură carea, luându-și pornirea dela fundament se estinsese până peste zenitul boltiturii trecând în direcțiunea intrării spre miazănoapte. Și atențiunea asupra acestei împrejurări mi-se impuneă nu numai din motivul de a delătură asemenea periclu și astfel pentru a asigura frâncicia acestei catedrale, dar îngrijirea de renovarea ei mi-se indică acum și spre semnul vădit al mulțămitei și umilinței mele nainte preainduratului Dumnezeu, care în sfaturile sale necuprinse de mintea omenescă, m'a învrednicit de înalta treaptă a arhieriei și ast-

fel de dreptul de a servi și ca episcop la aceeași catedrală, la altarul căreia servisăm ca și diacon și preot, și din strănile căreia am înălțat la tronul ceresc cântări de laudă și mărire în curs de 34 ani.

În vederea însă, că renovarea ei radicală reclamă spese considerabile, de cari nu dispunea nici parohia centrală Arad și nici aparhia ca atare, pentru acoperirea acelor spese nu mi-se indica altă modalitate, decât reflectarea și apelarea la sentimentul de jertfă a clerului și a poporului din loc și din provincă, întocmai cum a proces și fericitul întru pomenire Procopiu Ivacicoviciu, fostul episcop al acestei eparhii atunci, când s'a ocupat cu edificarea catedralei de astăzi în locul celei vechi din fața fortăreței de peste Mureș, demolată la timpul său din conziderațiuni strategice.

Constatându-se însă faptul, că toate clopotele existente erau așezate tocmai în turnul despre miazăzi, deci în partea de unde s'a ivit pocnitura — pe când celalalt turn era gol de tot — și astfel ivindu-se temerea, că fără echilibrarea greutateii turnurilor, pocnitura zidului s'ar putea repeși și după renovarea atât de necesară și costisitoare, mi-am luat îndemn de a aduce însumi jertfa echilibrării recerute și ca o anticipație a dorinței mele ferbinte, de a lucra pentru readucerea în dieceză a *păcii*, care este chizeșia a tot binele. Cu voia preainduratului Dumnezeu am fi realizat aceasta echilibrare prin procurarea unui clopot de greutatea corespunzătoare tuturor celor din turnul despre meazăzi, care s'a și sfințit și ridicat în turnul despre miazănoapte a catedralei în ziua de 23 aprilie 1903, deci tocmai în ziua și poate și ceasul, când eu la Sibiu făceam mărturisirea de credință naintea sfântului nostru Sinod episcopesc, spre a primi precum am și primit preasfântul dar al arhieriei, și care clopot a dat primul său glas atunci, când cu reîntoarcerea dela Sibiu am intrat pentru prima dată pe teritoriul sediului meu ca și episcop sfințit (vezi „Biserica și Școala“ Nr. 17/1903).

2. După instalarea mea în scaunul episcopesc n'am intrelăsat a intra în pertractări cu fruntașii parohiei centrale și în urma înțelegerii avute, am și pus la cale adunarea mijloacelor recerute spre scopul renovării.

Colecta, în fruntea căreia m'am pus eu cu 5000 cor. a avut de rezultat o sumă de 56114 adecă cincizeci și șase mii una sută patrusprezece cor. 03 fil. între cari sunt socotite și interesele până la începerea și terminarea lucrărilor și la ziua de 24 decembrie 1906 o am și sfințit.

Spesele renovării însă au fost de 60159 cor. 39 fil. deci mai mari cu 4045 cor. 36 fil. care deficit s'a redus acum la 2792 cor. 36 fil. și a cărui acoperire o aștept dela acei fruntași ai noștri, la cuvântul cărora m'am determinat a intra în cheltueli preste puțințele noastre, pentru că ei au făcut publice făgăduința de a acoperi eventual deficit. Ating la acest loc și aceea, că de după socoteala dată de fericitul episcop pomenit, edificarea acestei catedrale a costat 58991 fl. 93 cr. sau 117983 cor. 86 fileri.

3. Precum învederează din analele Ven. Sinod, eu am primit conducerea eparhiei în timpul, când Consistorul nostru arădan operă la buget cu un deficit de 50000. Constatat acest deficit și convingându-mă și despre aceea, că spre acoperirea activelor fondului general diecezan serveau pretenziunile restante și anume:

din sidocsie	20106 cor. 48 fil
din contribuirea de fileri	59975 „ 73 „
și din taxele de întreținere la seminarium și alumneu	10839 „ 24 „
de tot	90921 cor. 44 fil

și condus de dorul propriu, congruent și cu interesele diecezei, de a lucra cu factori pozitivi, n'am intrelăsat a pune la cale și a continua an de an cu măsurile de încasare a acestora și a altor pretenziuni, și rezultatul stăruințelor mele mi-a dat posibilitatea nu numai la acoperirea deficitului ci și la faptul învederează din socoți, că din întreaga restanță de mai sus și din întreg aruncul curent al acelor zece ani din urmă, sub titlul sidoxiei și al filerilor, la finea anului 1912 mai sustă o pretenziune numai de 30149 cor. și anume din sidoxie 886 cor. 29 fil. din contribuire de fil. 29262 cor. iar restante de taxe de întreținere de pe acest period nu sunt.

4. Încă din anii de mai nainte se sulevase chestia ameliorării salariilor funcționarilor dela Consistor și ale profesorilor dela institutul nostru pedagogic-teologic, și având convingerea că instituțiunile existente nu se pot susține și cu atât mai puțin s'ar putea desvoltă, iar de crearea instituțiunilor nouă nici vorbă nu poate fi fără mijloacele recerute, în vederea și a axiomei *mens sana in corpore sano*, am dat deosebită atențiune administrării corecte a fondurilor și fundațiunilor diecezane, de o parte prin încasarea mai cu stăruință deci și mai regulată a venitelor, de alta parte prin curățirea uscăturilor subversante adecă a pretenziunilor neincassabile, ca astfel să știm și aceea, până unde ne putem extinde cu ameliorările reclamate și cu provederea altor trebuințe ce se ivesc în continuu, și pe cari toate doream să le provăd și

acopăr în mod corăspunzătoriu posibilității și ecuității.

Și demersurile luate în acest scop mi-a făcut posibilă sporirea trebuincioasă a catedrelor dela institut, ameliorarea lefilor profesorilor și a funcționarilor, renovarea și aducerea alumneelor și a seminarului în starea cores-punzătoare pardosându-i și închizându-i corido-riul am înlocuit și aparatul de încălzit, — care nu funcționează bine, cu alt aparat nou, — fără să recurg la alte cvote din fonduri, decât la cvota normală din fondul bisericesc și cel școlar și la contribuțiile diecezane prevăzute în buget.

5. Pentruca Ven. Sinod să fie orientat asupra naturei și măsurii de ameliorare a lefilor profesorilor și a funcționarilor, țin să subli-niez, că ameliorările față cu trecutul s'au în-inceput cu acordarea relutului de cortel, care nu fusese introdus, după timp cu votarea unor anumite percente dela lefa fundamentală titulo bani de scumpete și în urmă prin urcarea re-lutului de cortel și prin regularea lefilor ast-fel, că în timpul de când stau în fruntea die-cezei, lefile profesorilor și ale funcționarilor Consistorului din Arad, s'au urcat dela 48.300 la 91.520 adecă cu 43.200 cor. ceea ce cores-punde la o urcare de 90% față cu trecutul.

Și am promovat și sprijinit această ame-liorare nu numai pentruca să fac acestor fii ai diecezei posibila existență cuvenită, dar și pentruca să le potenez voința de a-și împlini tot cu mai mare zel chemarea și datorința la care s'a și angajat. Ating la acest loc, că afară de una, toate catedrele dela institut sunt de-plinite în mod definitiv, iar cea unică nu sa deplinit din lipsa de reflectanți cvalificați.

6. Intre afacerile a căror regulare s'a pus în curgere în periodul pomenit, a fost regula-rea dărilor de după sesiile parohiale, licuidarea pretenziunilor culturale și bisericești ale parohiilor și ștergerea celor neincasabile, ca să nu se plătea-scă dare de interese după capitale neexistente. Tot asemenea a fost obiect de preocupățiune și aducerea în ordine a preliminarilor și a soco-ților bisericești și culturale din parohii și ale cancelariilor protopopești și, precum se invede-rează din rapoartele speciale, numărul acelora s'a redus în mod însemnat față cu trecutul.

7. În acest period s'a elaborat și votat nouele statute ale fondului diecezan pentru ajutorarea preoției diecezane, acum în vi-goare.

8. Conștiu de chemarea și datorința mea, de a promova cultura religioasă morală și bună-starea intelectuală și materială a eparhioților mei, le-am dat în tot anul la sfintele sărbători ale Nașterii și Invierii Domnului pastorale, am

făcut după putință și vizitațiuni canonice, în-deosebi când eram chemat la sfintiri de bise-rici, și toate acestea cu scopul și dorința de a întări poporul în credință în Dumnezeu și în dragoste și alipire cătră sfânta noastră biserică și cătră instituțiunile ei de o parte, iar de alta pentru a răsplăti duhovnicește jertfa acelora, cari și-au ridicat zidiri nouă pentru școli și bi-serici, cari școlile vechi le-au renovat și ajustat conform legii, iar bisericile le-au și împodobit cores-punzător ritului bisericei noastre și senti-mentului lor creștinesc. Dar n'am întrelăsat a îndemna la asemenea jertfe și pe aceia, a căror școli și biserici nu le aflasem în starea recerută; n'am întrelăsat de a combate și scă-derile aflate și a-i îndemna pe toți la împlinirea legii, la viață creștinească, luminându-i că este în interesul lor binepriceput de a pune tot mai mare preț pe cultivarea și învăța-tura lor și a copiilor lor, arătându-le și convingându-i peste tot, că religiositatea și moralitatea este baza de existență a bisericii, iar mijlocul de întărire, desvoltare și afirmare a fiecărui neam este cultura și bunăstarea lui, cari se sprijinesc și apără reciproc.

9. Pentru a constată sentimentul de jertfă a eparhioților mei în periodul dela 1903 până la finea anului 1912 va fi destul să amintesc că în acest period sau ridicat:

I. biserici nouă:

pe teritorul Consistorului din Arad	23
" " " " " "	27
de tot	50

II. sau renovat biserici:

pe teritorul Consistorului din Arad	90
" " " " Oradea	47
de tot	137

III. sau ridicat școli nouă:

pe teritorul Consistorului din Arad	67
" " " " Oradea	54
de tot	121

IV. sau renovat școlile vechi:

pe teritorul Consistorului din Arad	24
" " " " Oradea	29
de tot	53

Când acum ne cugetăm, că atâta jertfă pe altarul credinței și al culturai sale, poporul nostru n'a mai adus în nici unul dintre dece-niile de mai nainte, nu se poate contestă dra-gostea și alipirea lui cătră biserică lui națio-nală și cătră școala lui confesională întru cât îl ajută și starea lui materială.

10. Fondurile și fundațiunile diecezane află-toare cu finea anului 1902 la Consistorul din

arad au crescut în cursul timpului cu 1.186,954 cor. 25 fil., cătră cari mai adăugând valoarea de 452,312 cor. 13 fil. a alor 9 fonduri și fundațiuni create în cursul timpului și întrate în administrarea acestui Consistor, putem constată cu bucurie, că averea acestei dieceze s'a sporit cu cor. 1.639,266'38.

Și dacă fondurile de mai nainte n'au crescut și mai bine, este a se atribui împrejurării, că o parte a capitalelor erau plasate ca împrumuturi ipotecare cu 8%, dar în urma unor ani binecuvântați cu roduri mănoase, datorații achitându-se de sarcina împrumutului, banii s'au depus la institutele de bani cu procente de 4, 4 $\frac{1}{2}$ și 5%, iar altă împrejurare, că n'au sporit mai bine este cea cunoscută de Ven. Sinod, pentru care a și dispus an de an de a se șterge din active pretenziunile dubioase de cari mai sunt încă și acum tot din celea vechi, cari stau sub licuidare.

11. Fondurile și fundațiunile din parohii încă au crescut și deosebi s'au sporit în mod îmbucurător fondurile de bucate, cari și de altcum s'au dovedit nu numai de rodnice ci și de celea mai rodnice și umanitare, pentrucă de și ele încă își reclamă percentul, dar aproape cu $\frac{1}{2}$ mai mic decât percentul reclamat de negustori.

12. În timpul arhieriei mele am sfințit 45 de biserici, am vizitat și alte 86 de comune din diferite părți ale eparhiei și aș fi vizitat și mai multe, dar pe lângă anumite greutăți mai întinpin și aceea, că n'am nici secretar personal nici diacon ceremonial, cari să-mi stea totdeauna la dispoziție spre însoțire, fără ca oficiul lor să sufere scădere, cum ar suferi administrația centrală și instrucțiunea, dacă aș lua dintre funcționari ori dintre profesori pe mai multe zile.

Ce influință au avut și vor avea asupra vieții religioase morale a eparhiilor mei sfaturile din Pastoralele trimise și ocazional întărite și cu cuvântul, ce urmă a lăsat în inima clerului și a poporului ceremonialul săvârșit și învățăturile date la ocaziunea sfințirilor de biserici și preste tot la vizitațiunile atinse mai sus, ce direcțiune au luat preste tot mersul lucrurilor în dieceză sub conducerea mea, și câtă parte îmi revine și mie din rezultatele obținute, veți ști mai bine Domniile Voastre Dlor deputati, cari trăiți în mijlocul poporului, stați cu el în continuă și nemijlocită coatingere și astfel aveți și prilejul de a vedea prin prizmă curată și scăderile, cari reclamă îndreptare, eu însă, am bucuria mângăerii și a liniștei sufletesti, de a-mi fi plinit chemarea și datorința pe toată linia.

13. Prevăd că așteptați cu nerăbdare să ating și chestia cu școalele și cu învățământul nostru poporal confesional, care cu cât preocupă mai mult opinia publică, cu atât mai mult trebuie să ne preocupe pe noi cei ce cunoaștem rostul școlii și avem în mână și conducerea. Tocmai de aceea ea să mă conving însumi despre starea lucrului, am cerut dela oficiile protopopești răspuns la următoarele întrebări:

1. Câte școli am avut la finea anului 1902 și câte la finea 1912?

2. Câte au funcționat la finea anului 1902 și câte la finea 1912?

3. Câte școli nu funcționează din lipsa de edificiu și ajustare corespunzătoare, câte din lipsă de salariu și câte din lipsă de învățători?

Și starea, ce se reoglindează în acestea raportului — cari stau și la dispoziția Ven. Sinod, este destul de îngrijorătoare, dar are să ne determine și pre noi în dejudecarea motivării alarmului cu închiderea școlilor, atât de mult accentuat în lipsa cunoștinței de cauză.

Școli admoniate au fost de când există școli și lege de instrucțiune, și nu putem nesocoti adevărul, că poporul nostru are multă trebuință de îndemn, iar admonițiile ori cum le-a primit, i-a servit faptice de stimulent puternic pentru a-și face darorința față de sine, de biserică și neamul său.

Numărul școlilor admoniate astăzi este cu mult mai mare ca și oricând mai nainte și aceasta parte ca edificiul și ajustarea, parte că progresul din anumite obiecte de învățământ este cvalificat de necorespunzător prescrișelor legii.

Când însă ne cugetăm la svonul cu închiderea școlilor, trebuie să ne punem întrebarea: câte școli au funcționat mai înainte conform legii și câte au fost numai și numai cu numele, fără să fi fost provăzute cândva cu învățători cvalificați și fără ca parohiile să le fi asigurat salariul legal dela sine ori cu ajutoriu de stat.

Un fapt trebuie să subliniem și anume acela, că dacă astăzi funcționează mai puține școli ca altădată, cauza este a se căută în linia primă în lipsa de învățători, care lipsă n'a fost nici odată atât de simțită ca și în zilele noastre.

4. Numărul populațiunei în general a crescut și în periodul dela 1903 până la 1912, dar nu în măsură corespunzătoare naturii ființei omenesti, iar în special luat nu pot tăinui nici împrejurarea, pe cât de adevărată pe atât de dureroasă, că în anumite părți ale diecezei, avem și atari comune, în cari populațiunea scade an de an fără să fie bântuite de sectari, fără ca

poporul să fie emigrat ori să fie trecut la alte confesiuni.

Din datele culese despre mișcarea populației de pe teritoriul Consistorului din Arad, învederează, că în periodul celor zece ani din urmă, numărul total al nașterilor a fost: 134543, deci 33%, iar a cazurilor de moarte a fost 109405, deci 27% prin urmare crescământul ar fi 25138 suflete ceea ce corespunde la 6 $\frac{1}{2}$ %.

Conziderând însă, că numărul celor emigrați și al celor trecuți dela noi la alte confesiuni a fost mai mare cu 4770 suflete decât al celor imigrați și trecuți la noi dela alte confesiuni, crescământul se reduce la 20389 și procentul la 5%, ceea ce corespunde și realității, pentru că la finea anului 1912 avem 404034, pe când la finea 1902 avem 383645.

Dar ori am lua procentul crescământului cu 5 ori cu 6, nici unul nu se pare a corespunde nici legii naturale a ființei omenesti și nici intereselor binepricepute ale neamului și bisericii noastre, din contră mai vine de conziderat și faptul, că din totalul născuților arătat mai sus, numărul celor născuți din conviețuire neleguită, se urcă la cifra înseamnă de 28697, adică 21 $\frac{1}{3}$ %.

Asemenea împrejurări stăpânesc și pe teritoriul avut din Orade.

Asemenea simptom fiind foarte caracteristic pentru viața oricărui popor, deci și pentru poporul nostru, nu-l putem nesocoti, ci ni se impune datorința, să dăm afacerii importanța cuvenită, pentru că deși nu se poate combate adevărul, că traiul vieții s'a îngreunat și trebuințele s'au sporit, dar acestea nu îndreptătesc și nu pot îndreptăți pe nici un creștin cu frica lui Dumnezeu, nici la conviețuire neleguită nici la nesocotirea poruncii ziditorului, date strămoșilor noștri Adam și Eva cu cuvintele: „*Creșteți și vă înmulțiți și moșteniți pământul!*“ (Moise I. 28).

Și îngrijirea pentru delăturarea acestui rău, indomesticit și la o parte a poporului nostru, trebuie să ne impună îngrijiri serioase și să ne preocupe cu atât mai vârtos, cu cât și Dniile Voastre, Dilor deputați știți, dar veți putea deduce și din espunerile ce urmează, că aceasta stare de lucruri nu poate proveni tot numai și numai din greutățile timpului, din neajunsurile vieții și astfel din sărăcia atât de mult accentuată de unii și alții, ci izvorul răului trebuie cercat la locul lui și deosebi se pune și întrebarea: nu cumva însuși omul provoacă neajunsurile și sărăcia sa proprie? Eu în vizitațiunile canonice mi-am luat de problemă a lăuda ce este de lăudat și a combate ce este de combătut, îndemnând pe toți la dragoste

și la alipire către sfânta noastră biserică și către instituțiunile ei, nu altcum și la viața creștinească întru frica lui Dumnezeu.

Pentruca să pot face aceasta cu succes, n'am întrelăsat a mă providea cu datele despre viața religioasă morală a eparhioților din toate comunele, prin cari aveam să mă ducă calea apostoliei, și între acestea date aveam la mine și statistica cazurilor de naștere și de moarte din ultimul deceniu, la aranjarea căreia am ținut cont și de aceea, nu cumva în cursul periodului vor fi grasat ici-colea morburii cantagioase, cari promovează mortalitatea deosebi la copii, și de aceasta aveam să țin cont chiar și pentru a nu atinge vre-o coardă dureroasă pentru acelea maice, cari din ori ce motiv n'ar fi dat îngrijirea trebuincioasă fiilor lor, în cazuri de boală.

Provăzut cu acestea și alte date trebuincioase la facerea diagnozei vieții religioase morale și culturale-economice a eparhioților mei, am ajuns în cursul vizitațiunilor în mai multe comune și de acelea, în cari scăzuse populațiunea în măsură mai mare ori mai mică. Dintre atari constatări fac mențiune de o anumită comună, a cărei populațiune scadea și mai nainte și care și în cursul ultimului deceniu scăzuse dela 1340 la 1130 deci cu 210 suflete, și dela masa verde deci din centru aceasta scădere eră de tot neînțeleasă, pentru că eră și este de notorietate publică, că poporul acelei comune se numără în clasa țăranilor celor mai inteligenți, mai trezi și mai deștepți, popor robust și plin de sănătate și de viață.

În fața locului însă dat mi-a fost să mă conving, că este molipsit de boala cantagioasă a luxului în îmbrăcăminte, care la partea femeiască și-a ajuns culmea întru atâta, în cât un popor cu pământ foarte puțin și fără meserii, cum este poporul din comuna cu pricina, nici la un caz nu poate suportă din venitul propriu și cheltuelile luxului și și cele ale creșterii copiilor.

Constatând aceasta, ce putea fi mai potrivit decât aceea, să-i fac să înțeleagă, că scăderea populațiunei este numai și numai urmarea scăderii progresive a numărului nașterilor, și astfel să-i fac băgători de seamă și la aceea, că asemenea scădere nu poate fi naturală, și nu poate fi dela Dumnezeu, pentru că natura omenască se conduce și acum tot după acelea legi, după cari se conducea și pe timpul moșilor și a strămoșilor noștri. Si tocmai de aceea n'am putut întrelăsa, fără să dau espreșiune părerii motivate, că dacă nu vor delătura răul, care produce asemenea scăzământ înspăimântător, de proveniența căruia ei sunt și

trebuie să fie conștii, — urmarea va fi, că după anumite decenii, nu va mai rămânea nici pomenire de ei și de familiile lor, ceea ce lor nu le poate servi spre bucurie, iar neamului și bisericii noastre, li servește spre pierdere și astfel spre slăbire.

Precât însă mai mare mi-a fost durerea de ceea ce înțeleg despre motivul scăderii nașterilor, nespun de mare mi-a fost răsplata osteneții când bărbații, sub impresiunea adevărului cuvintelor mele convingătoare, au dat expresiune spontană cu graiu viu și cu glas plin de îndoișoare: „*Așa este Măria Ta, învățane, că vedem și noi cu ochii și simțim cu inima, că ne stingem și ne împușinăm pe zi ce merge*“. Și i-am și învățat.

Cu alt prilej am ajuns în altă comună, ai cărei locuitori erau demni de toată compătimirea creștinească, pentru că starea lor abia se poate descrie în adevărata ei culoare. Subliniez faptul, că mersesem la sfințirea bisericii, și când am urcat amvonul, abia am văzut om peste etatea de 50 de ani, iar între tineretul dintre 15—30 de ani n'am văzut o singură figură cu față rumenă, ci toți erau cu ochii retrași în cap și cu fața palidă, încât în mâhnirea ce mă cuprinsese, n'am putut să nu le adresez întrebarea: **ce-ați făcut, unde este puterea vieții din ochii voștri, unde este focul tinereții din fața voastră?**

Și aceasta trebuie să o accentuez cu atât mai vârtos, cu cât starea tristă și desperată în care mi-am aflat acești eparhioți, nu era și nu putea fi urmarea neajunsurilor traiului vieții, pentru că cei cari câștigă de ani de zile iarna vara dela 3—8 coroane pe zi la exploatarea de păduri, cum dat le-a fost să câștige acei eparhioți, acei oameni, cari n'au fost supuși la nici o contribuție spre scopul edificării, pentru că speșele s'au auoperit din prețul pădurei urbanistilor, acei oameni nu se pot plânge de neajunsuri, și astfel ar fi fost nenatural, că starea decăzută cu sănătatea să fie putut fi numai și numai urmarea neajunsurilor vieților, ci aceea a fost și a putut fi numai și numai urmarea naturală a alunecării lor de pe calea vieții creștinești, ceea ce n'am întrelăsat a-le pune în vedere și a-i face să înțeleagă și conștientizeze și pentru ei de tot triste, atât pentru prezent, cât și pentru viitor.

Cu cât însă mi-a fost și aci mai mare durerea și mâhnirea la vederea decadinței pomenite, cu atât m'a suprins mai plăcut și de tot plăcut faptul, când abia reîntors dela sf. biserică la locul descălecării, m'am pomenit cu grupa acelui tineret, care prin rostul grăitorului lor recunoscând fără șovăire, că sunt vino-

vați de păcatele, acărur urmăre eră întipărită în fețele lor, mi-a mulțămuit că i-am trezit și mi-au promis că se vor îndreptă și vor duce viață creștinească întru frica lui Dumnezeu.

Pentru caracterizarea mai lămurită a pretenției sărăcii, de care se plâng mulți dintre ai noștri, mai ating și cazul că, cu privilegiul vizitărei altei comune din alt protopopiat, am descins deadreptul la școală, unde m'a așteptat elevii și comitetul, conform înștiințării premerse. Observ, că școala eră amenințată cu închidere din cauza, că un părete de frunte înclină spre surpare și deși din partea Conzistorului se luaseră măsurile convenite pentru renovarea recerută, reprezentanța bisericească a acelei comune tot trăgăna lucrul, sub pretextul sărăciei.

Informat din actele oficioase despre aceasta trăgănană, mi-a fost mare suprinerea, când întrând în școală am aflat băieții cu călcuni de lac decorate cu flori, iar fetițele cu mărame de mătasă pe cap, la grumazi cu salbe de argint și aur greu, cu păpuși ca și la cocoanele de oraș și pe mâni cu mănuși până la cot, un lucru aceasta nu numai prea costisitor dar și nepotrivit pentru copii de școală și deosebi nepotrivit pentru copiii țaranului român chiar și atunci, dacă el ar cumpăra asemenea podoabe din prisosul averii și a câștigului său.

Că ar fi fost din prisos nu m'a putut încredința nici protopopul, nici preotul și nici învățătorul locului, dar că asemenea podoabe n'au fost deloc în proporție cu câștigul și averea acelora, m'am încredințat din cuvintele unei fetițe îmbrăcată în asemenea țoale scumpe, pe care după examinare din câteva obiecte de învățământ, o am întrebat și despre aceea: că, ce avere au părinții ei, câte marve, (vite) și cât pământ au? și fetița mi-a răspuns imediat fără șovăire și încă destul de respicat astfel: „*Noi avem un cal și o holdă de pământ*“.

Când acum mă cuget chiar și numai la cazurile atinse mai sus, cari nu sunt cazuri izolate, ci durere sunt mai multe; când mă cuget, că între multe alte rele observate în cursul vizitațiilor făcute, a trebuit să constat și aceea, că în multe părți portul național s'a părăsit și înlocuit cu port străin, mult mai scump dar și de durată mai scurtă; când î-mi dau seamă deosebi de aceea, că luxul în îmbrăcăminte s'a furișat din polata bogatului până în coliba săracului, trebuie să accentuez deosebi faptul, că între îmbrăcăminte bărbatului și a femeii am aflat în multe locuri atât de mare disproporție, încât nu o pot caracteriza mai nimerit decât prin aplicarea proverbului cunoscut: „fe-

meia cu țoale de mătasă iar bărbatul cu șuba arsă" un lucru acesta, pe cât de adevărat pe atât de nepotrivit cu câștigul și starea socială a țărâncii române; un rău social acesta, care se poate lua de motiv nu numai la scăderea nașterilor ci și de motivul, pentru care tinerele de astăzi nu se îndeamnă la contragerea vieții conjugale.

Am atins acest rău social nu cu scopul de a spune ceva nou, pentru că nu este nou, ci durere, este lucru de notorietate publică pe care D-niile Voastre, D-nilor deputați îl cunoașteți și trebuie să-l siliți mai bine decât mine, căci trăind în mijlocul poporului, aveți prilej de a vedea zilnic cele ce se petrec în viața lui, ci eu le-am atins deosebi pentru aceea, că, fiind și D-niile Voastre convinși despre adevărul că, bisericile nu se cercetează ca și mai înainte în Dumineci și sărbători, că poporul nu urmează în măsura recerută învățătura sfintei noastre biserici și nu respectează sfintele ei așezăminte, iar prin asemenea nerespectare și neobservare a legii, se clatină și slăbește temeliea vieții creștinești, baza dreptului de existență, de dezvoltare și înaintare, prin urmare constituie pericolul pentru biserica noastră națională și institutiile ei, — să luăm de aici îndemn de a lucra cu toții, pe toate terenele și cu toate mijloacele la delăturarea acestora și a altor asemenea rele, și astfel pentru a readuce pe toți la viața creștinească, la adevărata cultură morală-religioasă și la posibilă perfecțiune, iar prin perfecțiune la fericirea vremelnică și vecinică, scopul suprem al vieții omenești.

După toate aceste salutându-vă cu căldura dragostei mele arhieresti de norocoasă vedere, Vă întâmpin cu salutarea Sfintei noastre biserici: „Hristos a înviat“, și declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1913 de deschisă.

Adunarea generală a fondului preoțesc.

A fost slab cercetată dintre 50 delegați s'a prezentat numai 30, aceasta a determinat pe P. S. S. Dl. Episcop Diecezan a accentua din prezidiu desinteresul preoțimei față de fond.

Prezenți au fost: Vasilie Mangra, Roman Ciorogariu, Gheorghe Popoviciu. Protopopii: Vasile Beleş, Ioan Georgia, Fabriciu Manuilă, Cornel Lazar, Dr. Dimitrie Barbu, Florian Roxin, Mihaiu Păcățan, Mihaiu Lucața, Alexandru Muntean, Procopiu Givulescu, preoți: Andreiu Horvat, Ioan Cimponeanu, Traian Vătan, Valer Magdu, Vasilie Roman, Gheorghe Pap, Iustin Pap, Sabin Micluța, Aurel

Pap, Constantin Lazar, Vasilie Giurgiu, Ioan Petrila, Gheorghe Tocitu, Gheorghe Balan, Stefan Domomoș, Terențiu Popa, Traian Terebent, Ioan Ceprea.

Prea Sfinția Sa accentuiază lipsa de interes a preoțimei manifestată și prin absența prea mare a delegaților dela această adunare generală și prin faptul trist că nici jumătate din preoțime nu și-a achitat datoria de a plăti taxele fundamentale și anuale pe baza noilor statute.

După cuvântul de deschidere arhieresc urmează a referă părintele Traian Vătan în numele comisiunii esmise de adunarea generală trecută, din acest raport reiasă următorul tablou al stării fondului preoțesc:

Stărea la 31 dec. 1911: Cor.	1.414.029.98
Intrate în anul 1912	285.269.64
de tot.	1.699.299.62
Erogațiuni în 1912	176.646.26
Stărea la 31 dec. 1912	1.522.653.36
Escdent	108.622.38

S'au adus următoarele hotărâri:

1. S'a constatat multe pretensiuni cari stau sub proces. Față de aceste pretenziuni s'a decis ca să se finalizeze procesele și cele dubioase să se descrie iar cele incasabile să se încaseze cu toată rigoarea.

2. În vederea restanțelor enorme în parte esplicabile și prin criza financiară din țară, de care a fost atinsă și preoțimea, se prelungeste termenul plătirii taxelor fundamentale restante până la 1 octomvrie 1914, dar cu îndatorirea de a plăti %-le după taxele restante.

3. Prin alegerea părintelui Gheorghe Roxin de protopresbiter a devenit fondul de nou fără referent. Să decida a publică concurs cu plata referenților ordinari dela Consistor.

4. S'a desbătut proiectul regulamentului de administrare, care se susterne sinodului eparhial pentru aprobare.

Adunarea s'a încheiat cu espresiunea recunoștinței față de Preasfințitul domn episcop diecezan pentru ostenele depuse în interesul fondului.

CRONICA.

Consistor plenar în Arad. Joi s'a ținut în Arad consistor plenar sub presiul P. S. Sale părintelui Episcop diecezan Ioan I. Papp. De față au fost asesorii: Augustin Hamsea, Roman Ciorogariu, Dr. Nicolae Oncu, Dr. George Popa, Petru Ionaș, Mihaiu Lucața, Vasile Beleş, Sava Raicu, Gheorghe Purcariu, Dr. Teodor Botiș, Dr. Iustin Marșieu, Traian Vătan, Gheorasim Serb referent consistorial, Mihaiu Păcățianu, Valeriu Magdu, Dr. Gheorghe Cimhandu, Gheorghe Popovici, Demetriu Muscan, Aurel Călniceanu și secretarul consistorial Vasile Goldiș.

S'a stabilit înainte de toate raportul general al Consistorului plenar către sinodul eparhial, apoi bu-

getul consistorului pe anul 1913. S'a decis să se ceară sinodului eparhial indemnizare pentru sistemizarea unui nou protopopiat în părțile bănățene, care se va înființa cu sediul în Vinga din o parte mai mare a protopopiatului de azi al Timișorilor.

La propunerea asesorului consistorial Emanuil Ungurianu s'a decis a se întocmi un regulament pentru controlarea oficiilor protopopești.

S'a hotărât în urmă să i-se ceară sinodului eparhial indemnizare pentru suma de 50 mii coroane în scopul de a se termina zidirea școlii de fete și de a se înzestra cea școală cu mobilierul și rechizitele de învățământ cele mai moderne.

După ședință asesorii consistoriali au luat masa la P. S. Sa părintele Episcop.

— După amiază a ținut ședință comitetul administrativ al fundațiunii de stipendii Elena Ghiba Birta. În locul membrului răposat Aurel Popovici a fost ales în comitet secretarul metropolitan d. *Nicolae Zigre*.

Ședință festivă. O mulțămire deosebită te cuprinde în acele momente plăcute când poți să te înalți cu sufletul din învălmășeala aceasta asurzitoare, în care ne petrecem zilele, în niște lumi, niște avânturi mai înalte, „în sferi senine“. Și aceasta mulțămire cu atât mai vărtos îți încălzește sufletul atunci, când ocazional te convinge că tinerimea noastră care azi mâne este cîemată să între pe terenul muncii efective, este stăpînită de zăl, dor de muncă și însuflețire. O astfel de plăcere nea procurat tineri mea noastră dela inst. ped.-teol. din Arad prin ședință festivă a societăților de lectură, care s'a ținut cu un bogat program în dum. Tomii la 5 ore p. m. și care a reușit peste așteptări. Acordurile dela „Hristos a inviat“, — cu care s'a început ședința și care a fost cântat cu precisiune — a umplut sufletele oaspeților veniți în număr destul de mare, de bucurie și mulțămire, care se putea ceti de pe fețele lor. Urmează binecunoscuta conferență alui A. Sebeșan t. c. III. „Religia și cultura creștină“, arătându-ne rolul ce l-a avut în dezvoltarea omenimei, fiind isvorul nesecat de îndemnuri pentru o viață nouă și fericită prin care mai ușor se ajunge la idealul perfecționării. În cheie cu marele rol ce l'a avut asupra poporului nostru, care din timpurile cele mai vechi și chiar astăzi identifică naționalitatea cu religiunea... Conferențiarul a fost răsplătit cu aplauze frenetice... Nu mai puțin aplaudat a fost și R. Boșcaiu p. c. IV. pentru frumoasa și poetică povestire: „Ce apele-mi șoptesc...“

Au declamat foarte bine V. Medrea t. c. II. „Clăcașii“ de Goga și A. Roman: „Țiganul la vânătoare“ de Speranță. Ambii au fost viu aplaudați din partea publicului.

Ce să zicem despre punctele corului, cari au fost executate cu multă precisiune? Trebuie admirată silința tinerilor, în mâinile cărora azi mâne se va da câte o turmă spre luminare și conducere, zic: trebuie admirată *silința*, care și-au dat-o ca să poată distra publicul cu ceva frumos și înălțător de suflete. Că a fermecat mai mult a fost: „Șoimul și floarea fragului“ de Mureșianu și solo de bariton alui E. Grădinar t. c. III. în „Cu trupul lui Hristos“, și „Doina“ de G. Dima, care prin vocea-i plină și sonoră a fermecat publicul atrăgându-și nu numai aplauzele fenetice — ce le merită — ci și admirația publicului pentru talentul său de bun cântăreț. D-l Grădinar a mai delectat publicul din Arad și jur la concertul din 3/16 nov. cu ocaziunea centenarului când în sala plină vocea-i sonoră respiră tonurile armonioase ale cântării „Mama“.

Ședința s'a încheiat cu frumosul marș: „Stîng drept...“ Erau orele 6 și 30. Publicul se depă cu zimbetul pe buze și toți mulțumiți de plăcere ce lă-a produs ședința... Aici dăm și programa acestei ședinți: 1. „Religiunea creștină și cultura modernă“, disertație de A. Sebeșan, elev în c. III teol. 2. Cântecul străinătății, de I. Vidu, exec. de corul semin. 3. „Clăcașii“ de O. Goga, decl. de V. Medrea, elev c. II teol. 4. „Șoimul și floarea fragului“ de I. Mureșan, exec. de corul sem. cu solo de tenor de T. Selagian, elev. c. I. ped. 5. „Cu trupul“ de Gh. Dima, exec. de corul sem. cu solo de bariton de E. Grădinaru, elev c. III teol. 6. „Ce apele-mi șoptesc“ povestire de S. Boșcaiu, elev c. IV ped. 7. „Dorul“ de Gh. Dima, solo de bariton de E. Grădinaru, elev c. III teol., cu acompaniament de corul seminarial. 8. „Trecui valea“ de I. Mureșan, exec. de corul sem. 9. „Țiganul la vînat“ de T. Speranță, decl. de A. Roman, elev în c. IV ped. 10. „Stîng-drept“, marș de N. Teodorescu, executat de corul seminarial.

Cronica bibliografică.

A apărut: *Colecțiune de predici*, 3 tomuri, pentru toate duminicile anului bisericesc, edate cu concursul mai multor preoți din arhiepiscopia Bucovinei de *Dr. Teodor Tarnavski și Dr. Emilian Voitschi*, profesori la Facultatea de teologie din Cernăuți. *Ediția II*, îngrijită de *Dr. Dimitrie Cioloca* profesor. Caransebeș 1909—1911. Editura editorilor. Tipografia Diecezană.

Tomul I cuprinde 64 predici pentru ciclul de duminici care începe cu duminica vameșului și a farizeului și sfârșește cu duminica I. după Rusalii.

Tomul II are 62 predici, începând cu duminica I. după Rusalii.

Tomul III cuprinde 73 predici și tractează materia omiletică pentru duminicile XVII—XXXII după Rusalii, apoi pentru duminicile înainte și după Nașterea și înainte și după Botezul Domnului.

In total așadar acest op. conține nu mai puțin de 199 predici.

Spre ușurarea celorce vor consulta acest op. amintim, că la finea tomului III. se află tabela de materii din toate 3 tomurile, cu indicarea temei ce se tractează în fiecare predică.

O împrejurare, care ridică acest op. la nivelul opurilor similare din apus este că pentru fiecare duminică se află 4 predici, dintre cari prima consecvent tractează materia în legătură cu însemnătatea zilei, din punct de vedere liturgic, a doaua din din punctul de vedere al moralei, iar celelalte doauă sunt adese omilii.

Nu insistăm asupra valorii necontestabile a acestui op., indispensabil pentru fiecare preot și bibliotecă parohială, căci în această privință s'a pronunțat deja foarte favorabil critica competentă și prin revista noastră. Execuțiunea tehnică întrece toate așteptările.

După cum reese din Precuvântarea la ediția II, dela primirea favorabilă a opului „se face pendentă tipărirea tomurilor IV. și V. cari vor cuprinde predici pentru toate sărbătorile domnești și ale sântilor mai aleși, respective predici pentru ocaziuni extraordinare, pentru cari tomuri materialul stă gata de tipar“.

Tomul I, II și III se poate procura dela editorul *Dr. Dimitrie Cioloca* profesor seminarial în Caransebeș.

Urmează în supliment.

Supliment la Nr. 16 din 1913.

Concurs.

În scopul întregirii postului de protopresbiter în tractul **Oradea-mare** ajuns în vacanță în urma trecerii la cele eterne a protopresbiterului **Toma Păcală** se publică concurs cu termen de **30 zile** socotite dela ziua ce urmează primei publicări în foaia oficioasă »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

A) Venitele dela parohia centrală:

a) Locuință corăspunzătoare în natură.

b) Venitul parohial dela parohia centrală **Oradea-mare**, conform fasiunei pentru întregirea în coala B cu dotația maximală de 1600 cor.

B) Venitele dela tractul protopopesc.

1. Birul protopopesc dela parohiile de clasa I. câte un cubol, dela cele de clasa II. și III. câte o jumătate cubol de grâu, respective conform fasiunilor făcute în coala B.

2. Competința pentru vizitarea canonică dela fiecare parohie 10 cor.

3. Retribuțiunea protopopească care se va staveri an de an din partea Sinodului eparhial.

Alte competențe ficsate de superioritatea bisericăscă.

Reflectanții la acest post se avizează a-și înainta în termenul indicat de 30 zile, Consistorului eparhial gr. or. român din **Oradea-mare**, recursurile provăzute cu documentele despre cvalificația normată în §-ul 53 din Statutul-organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 anume, că posed cvalificația prescrisă în Regulament pentru aspiranții la parohiile de clasa I. cu testimoniu de maturitate, atestat, că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul și vocațiunea lor s'au distins în activitate pe terenul bisericesc și școlar.

Recursurile intrate după expirarea termenului de 30 zile, nu se i-au în considerare.

**Consistorul gr. or. român
din Oradea-mare.**

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Beiuș** cu parohia centrală interimară **Dobrești** prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile**, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Retribuția protopopească dela dieceză pentru ședulele dela cununii și inspecțiunea școlară 1000 coroane.

b) Competința pentru vizitarea canonică și revidierea socoților dela parohiile de clasa I. 20

cor.; dela parohiile de cl. II. 15 cor.; și dela parohiile de clasa III. 10 cor.

Numărul parohiilor 53.

c) Bir protopopesc dela preoții cu întregire la 1600 cor. 20 cor.; dela preoții cu întregire la 800 cor. 10 cor.

d) Pausal pentru cancelaria protopopească dela parohiile de clasa I, 6 cor.; dela parohiile de clasa II. 5 cor, iar dela parohiile de clasa III. 4 cor.

e) Din parohie întregire la 1600 cor. și stolele uzuete.

Toate dările și sarcinele după venite le va suportă cel ales.

După ajungerea în vacanță a parohiei centrale **Beiuș**, alesul va avea să ocupe această parohie.

Reflectanții la acest post se avizează a-și înainta în termenul indicat Consistorului gr. or. român din **Oradea-mare** (**Nagy-Várad**) recursurile provăzute cu documentele despre cvalificația normată în §-ul 53 din Statutul-organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 anume, că au cvalificația prescrisă în regulament pentru aspiranții la parohii de clasa I. cu atestat de maturitate cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și, că prin zelul și vocațiunea lor s'au distins în activitate pe terenul bisericesc și școlar.

Oradea-mare, din ședința plenară, ținută la 4/17 aprilie, 1913.

**Consistorul gr. or. român
din Oradea-mare.**

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a din **Păiușeni** (**Paizs**) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios »Bis. și Școala«.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul unui intravilan parohial. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Întregirea dela stat.

Darea publică după beneficiul preoțesc o va solvi alesul.

Reflectanții sunt poștiți, ca recursurile ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din **Păiușeni**, să le subștearnă P. O. oficiu pbiteral din **Buteni** (**Körösbökény**) com. **Arad**, având până la termenul regulamentar a se prezenta în sf. biserică din **Păiușeni** spre a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale.

Din ședința com. par. din **Păiușeni**, ținută la 11/24 februarie 1913.

Nicolae Păiușan
preș. com. par.

Teodor Laza
notar.

In conșlegere cu *Iuliu Bodea* adm ppsc.

—□—

1—3

Amăsurat dispozițiunei Venerabilului Consistor din **Oradea mare** de sub Nr. 902 B. 1913 pentru îndeplinirea parohiei vacantă de clasa a doua din **Tăut** (**Fe-**

ketelót) se publică concurs întregit, cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Pământ parohial 10 jughere a 1600
2. Competință de pășunat pentru 10 vite.
3. Casă parohială cu grădină și supraedificatele

afătoare.

4. Bir preoțesc dela fiecare număr de casă câte una măsură 30 litre cucuruz sfărmat.

5. Stolele îndatinate. Prohodul la morți mari 10 cor. respective 6 cor. la pr. nei 2 cor. 40 fl. cununile gratuit.

6. Intregirea dotațiunei dela stat.

Alesul va avea se catehizeze la cele două școli gratuit.

Recursele ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial, sunt a se trimite la oficiul protopopesc în Giriș F. (Feketegyörös) având reflectanții cu observarea §. 33 din regulamentul pentru parohii a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Tăut F. pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Peiru, Serbu* protopop.

—□—

1—3

Conform ordinului consistorial de sub Nr. 112 B. 1913 prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima zi ce apare în organul „Biserica și Școala“ la postul vacant de preot din parohia de clasa III Iosanigurbești cu filia Goila din protopopiatul Beiușului pe lângă următoarele condițiuni.

Emolumente împreună cu acest post:

1. Casă parohială cu un intravilan de 1050 m.□ și grajdurile cu 2 despărteminte.

2. Pământul parohial preoțesc 8 holde cath. arator și cimiterile.

3. Birul preoțesc: una vică cucuruz sfarmat dela fiecare număr de casă.

4. Stolele îndatinate.

5. Alesul va suportă toate dările ce cad pe pământul parohial preoțesc.

6. Alesul va catehiză la școale fără a conta la remunerațiune.

7. Intregirea dela stat e inferioară.

Recurenții au să se conformeze strict dispozițiilor Regulamentului pentru parohii.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Iosanigurbești la 2 martie 1913.

Ioan Pinter
președinte.

Ioan Buda
nota.

In conțelegere cu mine: *Dr. Victor Fildan* adm. ppesc.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea parohiei a II. vacantă de clasa I. (primă) din Tulca (Tulka) protoprezbiteratul Tinca (Tenke) comitatul Bihar cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele acestei parohii sunt:

1. Folosirea pământului parohial de 13 1149/1600 jughere.

2. Dela fiecare parohie, în casele dela Nr. 1 până la Nr. 301, câte 30 l. cucuruz sfărmat sau 2 cor. în bani.

3. Stolele îndatinate (după uzul din trecut cu parohul I).

4. Dreptul de imaș și de pădure, competent după pământul parohial.

5. Intregirea dotațiunei dela stat.

6. De cvartir se va îngriji alesul. Toate dările publice după pământurile folosite le va suportă cel ales de preot, care va fi dator să provadă și catehizațiunea la școalele elementare din Tulca fără a pretinde dela parohie alta remunerațiune. Serviciile religioase, după datina din trecut, se săvârșesc de amândoi parohii alternativ cu săptămâna.

Reflectanții la aceasta parohie recursele lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Tulca le vor subșterne subscrisului protopresbiter, iar în atare duminică ori sârbătoare se vor prezenta în biserică din Tulca spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

3—3

A apărut

◆ **CAZANIA** ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la:

◆ **LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD.** ◆

TELEFON Nr. 188.

TELEFON Nr. 188.

RUBINSTEIN MÓR

SPEDITOR

TRANSPORTAJ CU AUTOMOBILE

Intreprinde tot felul de transportări, împachetări și vămuri. **Strămută** pe lângă rezpozabilitate, cu căruțele pt. transportul mobilelor de 6, 7, 8 și 9 metri, cari sunt scutite de viermi (stelnițe), și tapetate după sistemul francez, — în ori care parte a țării. Depozitul de ape minerale al domeniului conțelului Schönborn Bucheim Frigyes. Magazin stabil și umplere proaspătă a apelor minerale Szolyval, Pannonia, Polenai și Luhl Erzsébet. Tot aici se capătă renumita apă „Málnási Borviz“ în sticle de 1 litru, care o transportă și la locuință, prin schimbul sticlei, sticla a 20 fl. Revânzătorii capătă rabat. Diferite mobile folosite, dar în stare bună, rămase îndărăt dela transportări și strămutări, se vând pe lângă prețuri excepționale ieftine. Casse de fier nouă sau folosite se află de vânzare pe lângă prețuri moderate.

ARAD, STRADA WEITZER JÁNOS. ◆ PALATUL MINORITILOR.